

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET KEIZERSDIJK 21-23 EN 30-34 TE RAAMSDONVEER

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET KEIZERSDIJK 21-23 EN 30-34 TE RAAMSDONVEER

rapportnr. 2015.2024

september 2015

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2015.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANNEN	2
1.3 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK.....	5
1.4 OPBOUW RAPPORT	5
2. FLORA- EN FAUNAWET	6
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	6
2.2 RODE LIJST	6
3. METHODE.....	8
4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING KEIZERSDIJK 21-23	9
4.1 BESTAANDE GEGEVENS	9
4.2 FLORA.....	9
4.3 VLEERMUIZEN.....	9
4.4 BROEDVOGELS	10
4.5 OVERIGE ZOOGDIEREN	10
4.6 AMFIBIEËN	11
4.7 VISSSEN	11
4.8 REPTIELEN.....	11
4.9 OVERIGE.....	11
5. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING KEIZERSDIJK 30-34	12
5.1 BESTAANDE GEGEVENS	12
5.2 FLORA.....	12
5.3 VLEERMUIZEN.....	12
5.4 BROEDVOGELS	13
5.5 OVERIGE ZOOGDIEREN	13
5.6 AMFIBIEËN	13
5.7 VISSSEN	13
5.8 REPTIELEN.....	13
5.9 OVERIGE.....	13
6. SAMENVATTENDE CONCLUSIE	14
6.1 AANLEIDING	14
6.2 RESULTATEN	14
6.3 EINDCONCLUSIE	14
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	16
BIJLAGEN.....	17
1. PLANGEBIED KEIZERDIJK 21-23.....	18
2. PLANGEBIED KEIZERDIJK 30-34.....	19
3. BEGRIPPEN	20

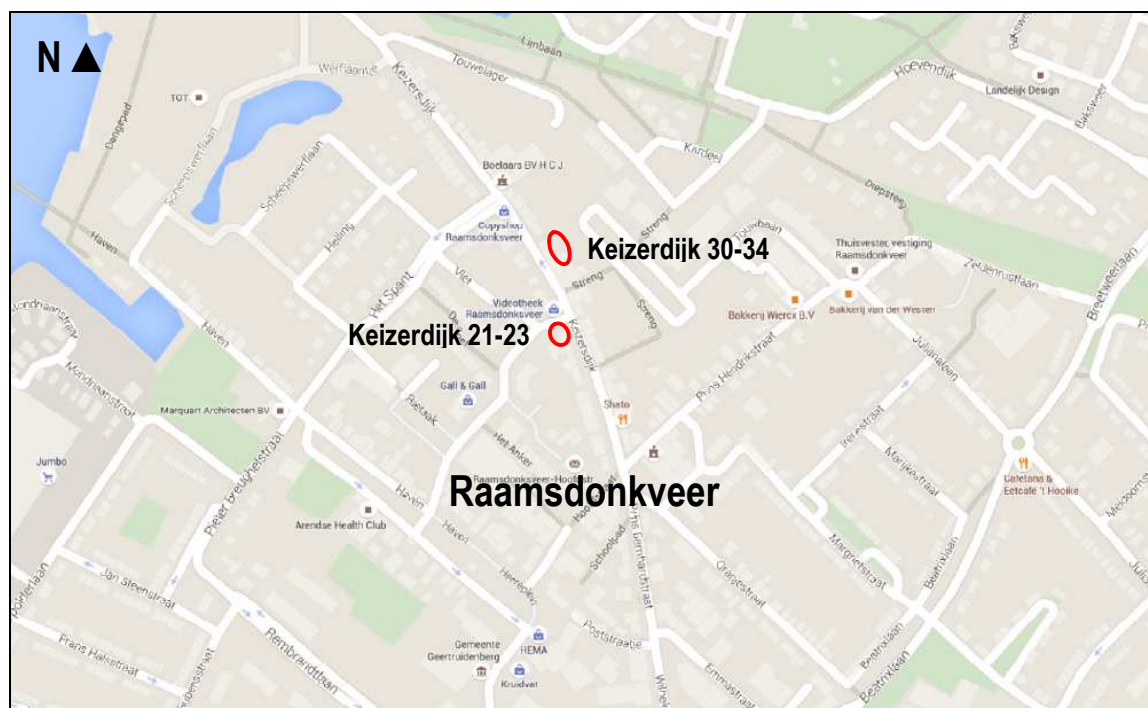
1. INLEIDING

1.1 Inleiding

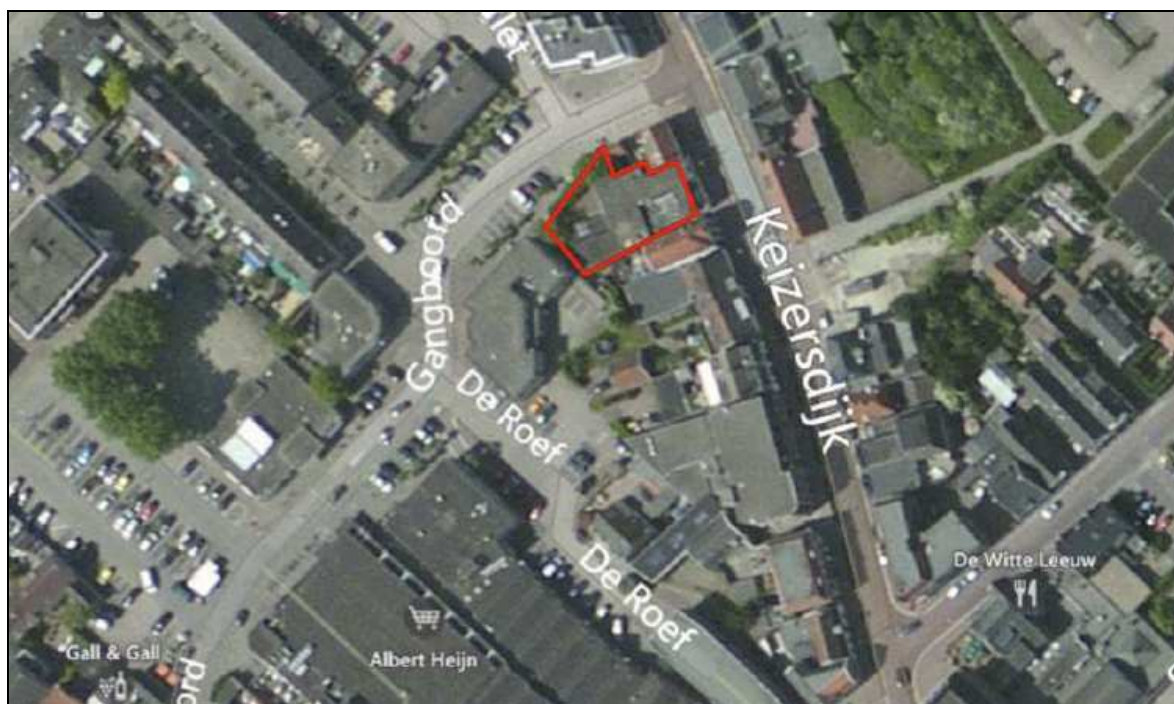
Er is het voornemen voor de sloop en nieuwbouw van bebouwing op een tweetal plaatsten aan de Keizersdijk te Raamsdonkveer. Het voorkomen van beschermde soorten vormt een te onderzoeken aspect omdat met de plannen effecten kunnen gaan ontstaan op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet. Op grond hiervan heeft Rho adviseurs voor leefruimte te Rotterdam aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennend veldonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en om bij het eventueel voorkomen hiervan, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

1.2 Het plangebied en de plannen

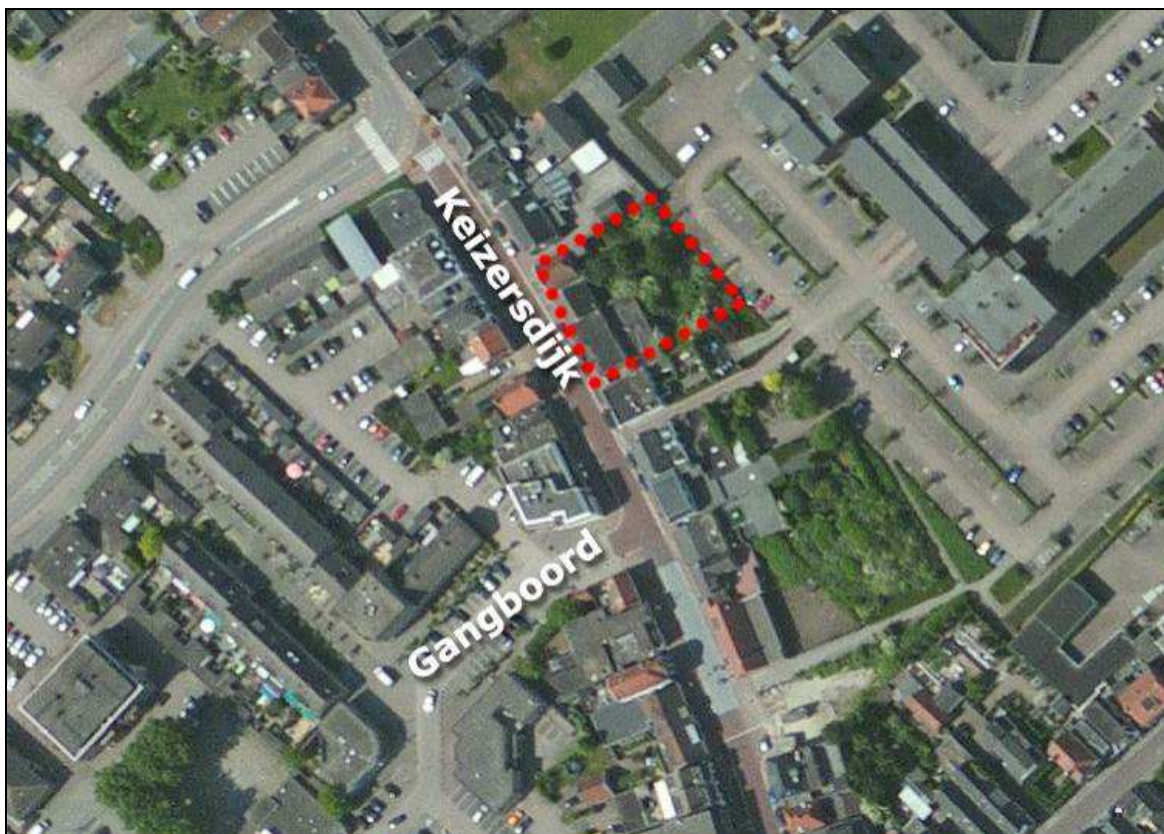
De gebieden zijn gelegen aan de Keizersdijk 21-23 en 30-34 te Raamsdonkveer (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging). Beide gebieden zijn in het centrum van Raamsdonkveer gelegen. In deze gebieden is leegstaande bebouwing gelegen met aan de achterzijde tuin. In figuur 2 en 3 wordt een foto-impressie gegeven van de situatie rond eind mei 2015. Het plan is om alle opstallen te slopen om nieuwbouw te kunnen realiseren op de percelen.

Figuur 1. Globale ligging van gebieden in Raamsdonkveer.

Figuur 2. Aanzicht van Keizersdijk 21-23 te Raamsdonkveer.

Figuur 3. Aanzicht van Keizersdijk 30-34 te Raamsdonkveer.

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor ter plaatse van en in de directe omgeving van Keizersdijk 21-23 en 30-34 te Raamsdonkveer?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4 en 5).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 6).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 een algemene vrijstelling. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden.

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boommarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Tussen de Flora- en faunawet en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten.

3. METHODE

Op donderdag 21 mei 2015 is een bezoek gebracht aan Keizersdijk 21-23 en 30-34 en directe omgeving. Gedurende dit bezoek is het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is zeer beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via o.a. Waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerniveau zoals weergegeven op www.telmee.nl. en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen. Er is wel gebruik gemaakt van een onderzoek dat heeft plaatsgevonden in het plangebied Keizersdijk 14-24 te Raamsdonkveer (Cronenburo5, 2014) en op de locaties Keizersdijk 21-23 en 30-34 te Raamsdonkveer (Earius 2014). Geen gebruik is gemaakt van de uitgebreide natuurtoets die opgesteld is in het kader van het bestemmingsplan van Centrum Raamsdonkveer (Witteveen & Bos, 2009). De reden hiervan is dat dit onderzoek is verouderd.

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING KEIZERSDIJK 21-23

4.1 Bestaande gegevens

In 2013 is verkennend onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen en de eventuele effecten van de sloop en nieuwbouw van Keizersdijk 14-24 te Raamsdonkveer (Croonen, 2014). Dit gebied is in de directe nabijheid van Keizersdijk 21-23. In dit onderzoek wordt het voorkomen en de effecten op vleermuizen en vogels (huismus en gierzwaluw) niet uitgesloten. Op grond hiervan is in 2013 en 2014 aanvullend veldwerk uitgevoerd naar het voorkomen van deze soortgroepen (Cronenburo5, 2014). Uit dit onderzoek kwam naar voren dat huismus in de directe omgeving van het plangebied broedt. Daarnaast zijn in de directe omgeving baltsende mannetjes van gewone dwergvleermuis vastgesteld.

Aerius Milieu heeft in 2014 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen en het eventuele terreingebruik van vleermuizen ter plaatste van en direct rond Keizersdijk 21-23 (Aerius Milieu, 2014). Uit dit onderzoek werd duidelijk dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn. Wel werden gierzwaluwen aangetroffen. Op grond hiervan wordt aanbevolen om het voorkomen hiervan nader te onderzoeken.

4.2 Flora

Het plangebied van Keizersdijk is nagenoeg geheel verhard. Alleen langs het Gangboord bevindt zich een houtwal. Deze is dicht en bezit geen kruidachtige vegetatie. Het voorkomen van beschermde plantensoorten in dit ecotoop kan worden uitgesloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek werden geen muurplanten aangetroffen. Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten uitgesloten.

4.3 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan niet worden uitgesloten. In de bebouwing werden potentieel geschikte openingen voor vleermuizen aangetroffen. In de bebouwing kunnen kolonies en paarplaatsen voorkomen. In de bebouwing zijn diverse openingen vastgesteld die in potentie geschikte mogelijkheden bieden voor gebouwbewonende vleermuizen zoals de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis. Door Aerius Milieu is in 2014 echter gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen en het eventuele terreingebruik van vleermuizen ter plaatste van en direct rond Keizersdijk 21-23 (Aerius Milieu, 2014). In dit onderzoek is echter vastgesteld dat verblijfplaatsen zijn uitgesloten.

Voor overwinteringsplaatsen is de bebouwing niet geschikt omdat de gebouwen te droog zijn en te veel aan temperatuurveranderingen onderhevig zijn. Ondergrondse bebouwing waarin vleermuizen kunnen overwinteren ontbreken.

Aangezien kolonies kunnen voorkomen en de bebouwing van Keizersdijk 21-23 en deze bebouwing rechtlijnig is in relatie tot de overige bebouwing, kan het voorkomen van vliegroutes niet worden uitgesloten. Met de plannen komen de oriëntatiemogelijkheden tijdelijk te vervallen. Door Aerius Milieu is in 2014 echter vastgesteld dat vliegroutes niet voorkomen (Aerius Milieu, 2014). Effecten op vliegroutes worden derhalve uitgesloten.

Het voorkomen van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en vaarten niet aansluiten op het plangebied Keizersdijk 21-23.

Met de realisatie van de plannen zal het gebied niet wezenlijk van vorm veranderen, gelet op de hoeveelheid groen waaruit insecten kunnen komen. In de directe omgeving zijn ook voldoende alternatieve foerageerplaatsen. Effecten op de foerageermogelijkheden worden derhalve uitgesloten.

4.4 Broedvogels

In het opgaand groen langs de Gangboord kunnen broedvogels als merel broeden. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels is het noodzakelijk dat wordt gewerkt buiten het broedseizoen of op een manier dat vogels niet tot broeden komen.

Ten tijde van onderhavig verkennend veldonderzoek werd huismus veelvuldig rustend en foeragerend aangetroffen in deze opgaande vegetatie. De mussen broeden in de gezinswoningen aan de overzijde van de Gangboord en mogelijk op Keizersdijk 25/25a. De nestelmogelijkheden voor mussen in deze bebouwing is ook veel geschikter dan in het plangebied.

Figuur 4. Aanzicht van de essentiële beplanting op het perceel 21-23 te Raamsdonkveer.

Er kan echter niet worden uitgesloten dat gierzwaluw broedt in de bebouwing in het plangebied. Onder het dak zijn er daartoe mogelijkheden. In 2014 zijn dan ook daadwerkelijk gierzwaluwen vastgesteld in de bebouwing (Aerius Milieu, 2014). Het voorkomen van overige gebouw bewonende broedvogels wordt uitgesloten.

De Flora- en faunawet ziet toe op de bescherming van gebruikte nesten en nesten die jaarrond of jaarlijks worden gebruikt; deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Sinds de zomer van 2009 heeft het bevoegd gezag inzake de Flora- en faunawet een indicatieve lijst met jaarrond beschermde vogels gepubliceerd (LNV, 2009). De verblijfplaatsen van deze vogels zijn ook buiten het broedseizoen beschermd via de Flora- en faunawet (LNV, 2009). Op deze lijst staan de huismus en de gierzwaluw als soorten met vaste rust- en verblijfplaatsen.

4.5 Overige zoogdieren

Gelet op de verharding en de ligging in stedelijk gebied, wordt het voorkomen van matig of zwaar beschermde zoogdieren uitgesloten. Mogelijk bevinden zich aan de randen wel mol en huisspitsmuis. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

4.6 Amfibieën

Als gevolg van de verharding en het ontbreken van oppervlaktewater ter plaatste van en in de ruime omgeving van Keizersdijk 21-23 wordt het voorkomen van amfibieën uitgesloten.

4.7 Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater, wordt het voorkomen van vissen uitgesloten. Effecten op (beschermde) vissen kunnen derhalve worden uitgesloten.

4.8 Reptielen

Gezien de huidige inrichting ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl), de ligging (in stedelijk gebied) en de aanwezige ecotopen (verhardingen) kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

4.9 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken (o.a. brede geelgerande waterroofkever en zeggekorfslak) worden uitgesloten.

5. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING KEIZERSDIJK 30-34

5.1 Bestaande gegevens

Zoals weergegeven onder paragraaf 4.1. is in 2013 verkennend onderzoek uitgevoerd en vervolgens aanvullend veldwerk naar het voorkomen van beschermde soorten (Cronenburg, 2014). Uit dit onderzoek kwam naar voren dat huismus in de directe omgeving van het plangebied broedt. Daarnaast zijn in de directe omgeving baltsende mannetjes van gewone dwergvleermuis vastgesteld.

Aerius Milieu heeft in 2014 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen en het eventuele terreingebruik van vleermuizen ter plaatste van en direct rond Keizersdijk 30-34 (Aerius Milieu, 2014).

Door Aerius Milieu is dit gebied in 2014 aangeduid als Keizersdijk 30. Uit dit onderzoek werd duidelijk dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn.

5.2 Flora

Het plangebied van Keizersdijk 30-34 te Raamsdonkveer is aan de straatzijde geheel verhard. Het oostelijk deel betreft verwilderde tuinen. Het voorkomen van beschermde plantensoorten in deze ecotopen kan worden uitgesloten. Tevens werden geen muurplanten aangetroffen gedurende het verkennend veldonderzoek op donderdag 21 mei 2015. Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten uitgesloten.

5.3 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan niet worden uitgesloten. In de bebouwing werden potentieel geschikte openingen voor vleermuizen aangetroffen. In de bebouwing kunnen kolonies en paarplaatsen voorkomen. In de bebouwing zijn diverse openingen vastgesteld die in potentie geschikte mogelijkheden bieden voor gebouwbewonende vleermuizen zoals de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis. Door Aerius Milieu is in 2014 echter gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen en het eventuele terreingebruik van vleermuizen ter plaatste van en direct rond Keizersdijk 30-34 (Aerius Milieu, 2014). In dit onderzoek is echter vastgesteld dat verblijfplaatsen zijn uitgesloten.

Voor overwinteringsplaatsen is de bebouwing niet geschikt omdat de gebouwen te droog zijn en te veel aan temperatuurveranderingen onderhevig zijn. Ondergrondse bebouwing waarin vleermuizen kunnen overwinteren ontbreken.

Aangezien kolonies kunnen voorkomen en de bebouwing van Keizersdijk 30-34 en deze bebouwing rechtlijnig is in relatie tot de overige bebouwing, kan het voorkomen van vliegroutes niet worden uitgesloten. Met de plannen komen de oriëntatiemogelijkheden tijdelijk te vervallen. Door Aerius Milieu is in 2014 echter vastgesteld dat vliegroutes niet voorkomen (Aerius Milieu, 2014). Effecten op vliegroutes worden derhalve uitgesloten.

Het voorkomen van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en vaarten niet aansluiten op het plangebied Keizersdijk 30-34.

Met de realisatie van de plannen verdwijnt het groen aan de achterzijde van Keizersdijk 30-34. Dit groen en het groen van Keizersdijk 14-24 komen met de realisatie van de plannen te vervallen. Hierdoor verdwijnt er relatief veel groen waaruit insecten kunnen komen. Insecten vormen het voedsel van vleermuizen. Effecten op de foerageermogelijkheden kunnen derhalve niet worden uitgesloten.

5.4 Broedvogels

In de tuin aan de achterzijde van Keizersdijk 30-34 kunnen broedvogels broeden zoals merel, houtduif en zanglijster. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels is het noodzakelijk dat wordt gewerkt buiten het broedseizoen of op een manier dat vogels niet tot broeden komen.

Gedurende het verkennend veldonderzoek werd huismus vastgesteld in de omgeving maar niet in het plangebied of directe omgeving van Keizersdijk 30-34 te Raamsdonkveer. De nestelmogelijkheden voor mussen in het plangebied zijn ook van mindere kwaliteit dan in de omgeving. Niet uitgesloten kan echter worden dat gierzwaluw broed in de bebouwing in het plangebied. Onder het dak zijn er daartoe mogelijkheden. Het voorkomen van overige gebouw bewonende broedvogels wordt uitgesloten.

Zoals weergegeven in paragraaf 4.4 ziet de Flora- en faunawet niet toe op vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels. Op deze lijst staat de gierzwaluw als soorten met vaste rust- en verblijfplaatsen.

5.5 Overige zoogdieren

Gelet op de verharding en de ligging in stedelijk gebied, wordt het voorkomen van matig of zwaar beschermde zoogdieren uitgesloten. Mogelijk bevinden in de tuin wel mol en huisspitsmuis. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

5.6 Amfibieën

Mogelijk bevindt zich in de tuin aan de achterzijde van Keizersdijk 30-34 te Raamsdonkveer de algemeen voorkomende, licht beschermde en niet bedreigde gewone pad. Voor deze pad bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

5.7 Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater, wordt het voorkomen van vissen uitgesloten. Effecten op (beschermde) vissen kunnen derhalve worden uitgesloten.

5.8 Reptielen

Gezien de huidige inrichting ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl), de ligging (in stedelijk gebied) en de aanwezige ecotopen (verhardingen) kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

5.9 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken (o.a. brede geelgerande waterroofkever en zeggekorfslak) worden uitgesloten.

6. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

6.1 Aanleiding

Er zijn plannen voor de reconstructie van Keizersdijk 21-23 en 30-34 te Raamsdonkveer. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten.

6.2 Resultaten

In 2014 is gericht onderzoek uitgevoerd in het gebied en direct omgeving van Keizersdijk 14-24 te Raamsdonkveer (Cronenburo5, 2014). Uit dit onderzoek kwam naar voren dat huismus in de directe omgeving van het plangebied broedt. Gedurende onderhavig verkennend onderzoek is daadwerkelijk vastgesteld dat huismus essentieel leefgebied heeft in het plangebied Keizersdijk 21-23. Daarnaast kan het voorkomen van gierzwaluw in beide deelgebieden niet worden uitgesloten. Gierzwaluw is daadwerkelijk aangetroffen in de bebouwing van Keizersdijk 21-23 (Aerius Milieu, 2014). Het voorkomen hiervan is echter niet afdoende onderzocht.

Door Aerius Milieu is in 2014 vastgesteld dat in zowel Keizersdijk 21-23 als in Keizersdijk 30-34, dat het ontbreekt aan vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (Aerius Milieu, 2014). De aanwezigheid van baltsende mannetjes van gewone dwergvleermuis (Cronenburo5, 2014) in de directe omgeving is een aanwijzing voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Op grond hiervan wordt aanbevolen om de sloop van de opstallen te laten plaatsvinden, op basis van de zorgplicht van de Flora- en faunawet, door middel van strippen.

Op basis van bovenstaande is ontheffing van de Flora- en faunawet vereist voor de huismus en gierzwaluw voor het gebied Keizersdijk 21-23 (zie tabel 1). Daarnaast kunnen effecten op gierzwaluw in het deelgebied Keizersdijk 30-34 niet op voorhand worden uitgesloten. Op grond hiervan is een gerichte veldinventarisatie van belang (in beide gebieden) naar het voorkomen van gierzwaluw om eventuele effecten en maatregelen op een adequate manier in te kunnen schatten (zie tabel 1). Pas na afronding van deze inventarisatie kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de gierzwaluw worden overtreden en of ontheffing is vereist.

Er is verder vastgesteld dat er algemene kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën kunnen voorkomen in het gebied Keizersdijk 30-34. Deze soorten komen in lage tot zeer lage dichtheid voor. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Daarnaast komen er algemene broedvogels voor in beide gebieden. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels wordt aangeraden om te werken buiten het broedseizoen of op een manier dat de vogels niet tot broeden komen.

6.3 Eindconclusie

Effecten op vleermuizen in het gebied Keizersdijk 21-23 en 30-34 te Raamsdonkveer kunnen worden uitgesloten als de sloop plaats vindt door middel van strippen. Sloop en het rooien van beplantingen dient

daarnaast plaats te vinden buiten het broedseizoen van vogels of er moet worden voorkomen dat vogels tot broeden komen.

Voor Keizersdijk 21-23 is ontheffing van de Flora- en faunawet vereist voor de huismus en gierzwaluw. Het voorkomen van gierzwaluw in dit gebied is echter niet afdoende onderzocht waardoor het voorkomen aanvullend onderzocht dient te worden. Daarnaast kunnen mogelijke effecten op gierzwaluw in het gebied Keizersdijk 30-34 niet worden uitgesloten.

Op grond van bovenstaande analyse is nader onderzoek vereist naar gierzwaluw in beide gebieden ter bepaling welke verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en onder welke voorwaarden ontheffing kan worden verkregen. Een dergelijk onderzoek dient uitgevoerd te worden in de periode half mei t/m half juli.

Het voorkomen van overige matig of zwaar beschermde soorten in beide gebieden is uitgesloten.

Tabel 1. Overzicht van de (mogelijk aanwezige beschermde soort(groep)en en de te nemen maatregelen (geen: geen maatregelen).

Soort	Keizersdijk 21-23	30-34
Flora	Geen	Geen
Vleermuizen		
Zomer verblijfplaatsen	Sloop dmv strippen	Sloop dmv strippen
verwinteringsplaatsen	Geen	Geen
Vliegroutes	Geen	Geen
Migratieroutes	Geen	Geen
Foerageermogelijkheden	Geen	Geen
Broedvogels		
Algemene soorten	Werken buiten broedseizoen of voorkomen dat er wordt gebroed.	Werken buiten broedseizoen of voorkomen dat er wordt gebroed.
Huismus	Ontheffing vereist	Geen
Gierzwaluw	Ontheffing vereist en nader onderzoek	Nader onderzoek
Overige zoogdieren	Licht beschermde; geen	Licht beschermde; geen
Amfibieën	Geen	Licht beschermde; geen
Vissen	Geen	Geen
Reptielen	Geen	Geen
Overige zoogdieren	Geen	Geen

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

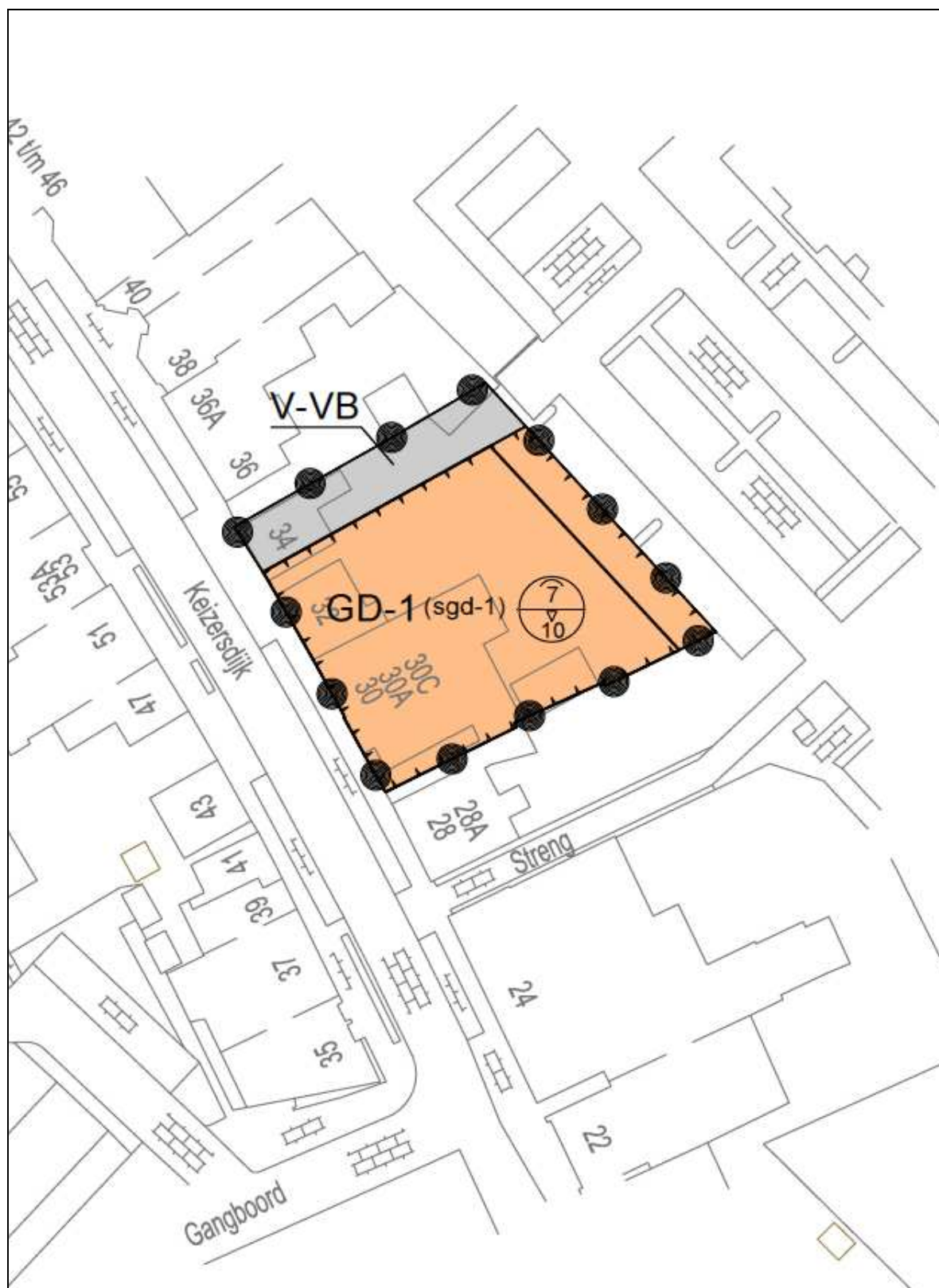
- Aeries Milieu, 2014. Onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen op vier locaties te Raamsdonkveer. Roermond, 1-5.
- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- Croonen, 2013. Voorontwerpbestemmingsplan Keizersdijk 14-24, Raamsdonkveer. Rosmalen, 1-50.
- Cronenburo5, 2014. Nader onderzoek huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen Keizersdijk 14-24, Raamsdonkveer. Oosterhout, 1-13.
- Cremers, R., Delft, J., 1999. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV-Uitgeverij.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F., Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.
- Witteveen & Bos, 2009. Uitgebreide natuurtoets bestemmingsplan Raamsdonkveer Centrum. Deventer, 1-21.

Website

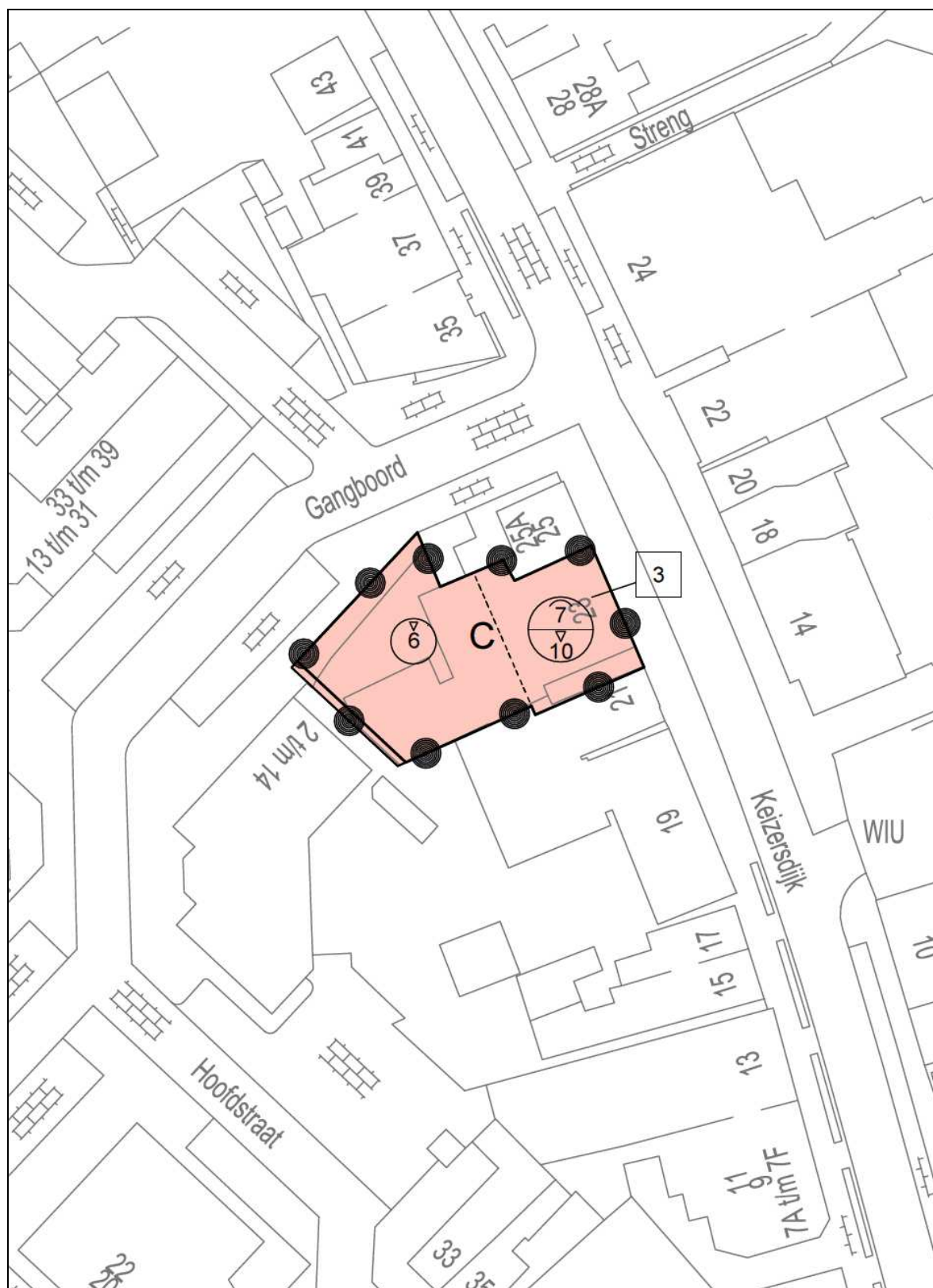
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED KEIZERDIJK 21-23

2. PLANGEBIED KEIZERDIJK 30-34

3. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroege voorjaar)). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij windiger en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwemt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en

temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601